

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет (інститут) географічний
Кафедра економічної та соціальної географії
Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

Навчальна комплексна природнича практика

(назва освітнього компонента)

Підготовки першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня)

Спеціальності С6 Географія та регіональні студії

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціально-економічний розвиток територій

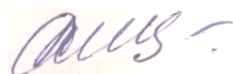
(назва освітньо-професійної програми)

Силабус освітнього компонента «Навчальна комплексна природнича практика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, спеціальності С6 Географія та регіональні студії, за освітньою програмою Соціально-економічний розвиток територій.

Розробник: к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії Чижевська Л. Т., доцент кафедри економічної та соціальної географії Потапова А. Г.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Лариса Маковецька

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної географії протокол № 1 від 28.08. 2025 р.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії, протокол № 1 від 27.08. 2025 р.

Завідувач кафедри фізичної ге

Василь Фесюк

Завідувач кафедри
економічної та соціальної географії

Тарас Погребський

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, спеціальність С6 Географія та регіональні студії, освітня програма Соціально-економічний розвиток територій, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів 5/150		Рік навчання – <u>1</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр – <u>2-ий</u>
		Лекції
		Практичні (семінар.)
		Самостійна робота – <u>140</u> год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Викладач	<u>Потапова Алла Геннадіївна</u>
Науковий ступінь	кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Контактна інформація	+380503783394; potapova.alla@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

Викладач	<u>Чижевська Лариса Тарасівна</u>
Науковий ступінь	кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	доцент кафедри фізичної географії
Контактна інформація	+380663826288; chyzevska.larisa@vnu.edu.ua.
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. Опис освітнього компонента

Анотація курсу

Навчальна комплексна природнича практика забезпечує професійний розвиток бакалавра, спрямована на закріплення та поглиблення теоретичних знань про основні компоненти географічної оболонки: геологічне середовище, рельєф, кліматичні та гідрологічні умови, ґрунтовий покрив, біорізноманіття, які, перебуваючи у нерозривному взаємозв'язку та взаємодії формують ландшафти. Задля успішного оволодіння знаннями студенти знайомляться із особливостями основних етапів дослідження природного середовища, а саме підготовчого, польового, камерального. Практика спрямована на формування у здобувачів компетентностей щодо підбору загальних і спеціальних методів для дослідження геосфер, володіння навичками роботи з відповідними приладами та обладнанням, проведення польових спостережень і вимірювань, відбору зразків природних матеріалів, ведення польових журналів, опрацювання інформації та узагальнення результатів, оформлення звітних матеріалів.

Організація та методичне забезпечення навчальної комплексної природничої практики здійснюється відповідно до вимог Положення про проведення практики здобувачів освіти ЗВО України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Силабус ОК «Навчальна комплексна природнича практика» є основним навчально-методичним документом, згідно з яким здійснюються організаційні заходи та визначається зміст окремих видів робіт під час проходження практики здобувачами.

Пререквізити

– основи фізичної географії (здатність розуміти походження, будову й склад планети, особливості географічної оболонки Землі та її сфер, просторову диференціацію природних умов, суть природної географічної зональності і висотної поясності, співвідношення суходолу й океану, циркуляцію атмосфери; характеризувати склад, будову, рухи та історію розвитку Землі, розміщення корисних копалин, застосовувати знання про походження, будову та склад планети, геологічне середовище й геологічні процеси, геохронологію, тектонічні структури; досліджувати основні геологічні явища та процеси з точки зору формування певних видів мінеральних ресурсів; володіти знаннями про хімічний склад земної кори, кларки хімічних елементів, роль макро- та мікроелементів, геохімічні райони та провінції з точки зору природокористування; здатність застосовувати знання про морфологічну будову планети як передумову формування певних видів природних ресурсів; володіти знаннями про гідросферу, роль води як природного ресурсу, види водних об'єктів, водний режим територій, їх гідрографічні особливості, напрямки водокористування; застосовувати знання про метеорологічні чинники та кліматичні параметри в аспекті формування певних кліматичних умов та ресурсів конкретної території з врахуванням перспектив їх подальшого використання);

– біорізноманіття та охорона біоресурсів (здатність застосовувати знання про походження органічного світу, його еволюцію, сутність біосфери, властивості й функції живої речовини, системність живих організмів та їх угруповань, аналізувати взаємозв'язки живих істот між собою та з оточуючою їх неживою природою, виявляти сучасні загрози біорізноманіттю);

– географія ґрунтів та земельних ресурсів (здатність визначати генезу ґрунтів, їх будову, склад та властивості, формувати уявлення про закономірності географічного поширення ґрунтів, формування родючості, застосовувати знання про ґрунтові особливості території, властивості ґрунтового покриву з точки зору формування земельних ресурсів, їх якості та перспектив використання);

– ландшафтознавство (здатність застосовувати знання про зональні одиниці комплексного районування, розвиток, функціонування і поширення ландшафтів, взаємозв'язок і взаємозалежність природних компонентів ландшафту, аналізувати закономірності просторово-часових змін природних комплексів під впливом природних і антропогенних чинників).

Постреквізити

- геомоніторинг;
- географія України;
- управління територіальними системами;
- територіальне планування та стратегування;
- державний кадастр природних ресурсів;
- навчальна комплексна природнича практика;
- виробнича практика з геомоніторингу;
- навчальна практика з управління територіальними системами.

Мета і завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента – формування у здобувачів системи знань про особливості дослідження природних компонентів у реальних умовах з урахуванням специфіки їх походження, зосередження, властивостей, динаміки та значення для природи й населення. Складові природи розглядаються з точки зору їх ресурсного потенціалу, що формує уявлення про «природну ємність» досліджуваних територій, у тому числі й у розрізі громад.

Основними **завданнями** освітнього компонента є:

- розуміння теоретичних аспектів процесу польового дослідження, володіння відповідною методологією;

- здійснення підготовки до проведення дослідження природних компонентів у ході практики; визначення об'єкту і предмету, формулювання мети і завдань, складання календарного плану проведення різного виду робіт; розподіл обов'язків між учасниками практики;

- організація польових геологічних і геоморфологічних спостережень із застосуванням відповідних методів та обладнання в напрямку виявлення умов залягання геологічних пластів і поширення різних видів гірських порід, прояву ендо- та екзогенних процесів, формування морфоструктур і морфоскульптур; оцінка мінерально-ресурсного потенціалу територій, встановлення ймовірності прояву несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів;

- оволодіння навичками дослідження клімату та погоди; використання приладів для вимірювання метеорологічних параметрів, аналіз їх добового та річного ходу; оцінка кліматичних ресурсів території і виявлення їх впливу на діяльність населення; прояв глобальних змін клімату в регіоні;

- ознайомлення із методами проведення польових гідрологічних досліджень, визначення морфометричних параметрів, фізико-хімічних показників, гідробіологічних особливостей водних об'єктів різного типу; оцінка водоресурсного потенціалу території та ризиків гідрологічного характеру;

- застосування методів і технічних засобів ґрунтознавчих досліджень у польових умовах; опис ґрунтових профілів з метою встановлення структури ґрунтового покриву; оцінка властивостей виявлених типів ґрунтів у аспекті формування земельно-ресурсного потенціалу території, оцінка прояву проблеми втрати родючості ґрунтами;

- проведення польових досліджень різних типів рослинності; визначення переважаючих видів і продуктивності флори та фауни; оцінка біоресурсного потенціалу території, виявлення рідкісних і зникаючих видів; відбір зразків рослинності для гербарію; планування напрямків природоохоронної діяльності в регіоні задля збереження видів;

- польові дослідження різних типів ландшафтів, ключові компоненти ландшафту; виявлення типів місцевості, урочищ і фацій; побудова ландшафтного профілю місцевості; встановлення зв'язків між компонентами ландшафту; визначення прояву антропогенних трансформацій ландшафтів;

- організацій камеральних робіт; обробка зібраних матеріалів, аналіз інформації, підготовка звітних матеріалів.

Компетентності. Програмні результати навчання. Soft skills

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми з соціально-економічного розвитку територій, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності, або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій і методів дослідження суспільних об'єктів та процесів.

До кінця навчання здобувачі освіти набудуть таких **загальних компетентностей**: ЗК 2. Здатність застосовувати знання відповідно до практичних ситуацій. ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 6. Навички використання освітніх та науково-пошукових технологій. ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та

аналізу інформації з різних джерел, ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 10. Здатність працювати в команді.

фахові компетентності: ФК 1. Здатність до використання теоретичної, методологічної бази, парадигм сучасної географії, послідовності досліджень природно- і суспільно-територіальних систем. ФК 2. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів, у тому числі європейських, національних, регіональних, місцевих. ФК 3. Здатність збору, реєстрації та діагностики даних за допомогою відповідних методів, технологічних і програмних засобів у польових і лабораторних умовах з метою аналізу соціально-економічної ситуації на регіональному та місцевому рівнях. ФК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до соціально-економічного розвитку конкретної території та геопросторового планування) на різних просторово-часових масштабах; вивчати й аналізувати суспільно-територіальні системи різних таксономічних рівнів. ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання. ФК 8. Самостійно вичленовувати, синтезувати й досліджувати природні матеріали та аналітико-статистичні дані (відповідно спеціалізації) у польових і лабораторних умовах, описувати, діагностувати, документувати і презентувати результати; аналізувати особливості регіонального (місцевого) соціально-економічного розвитку. ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси. ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах, які стосуватимуться місцевого соціально-економічного розвитку. ФК 12. Здатність проводити аналіз природних, економічних, суспільних явищ та процесів розвитку територіальних громад, регіонів, держави з можливістю їх відтворення за допомогою сучасних геоінформаційних систем та для встановлення соціально-економічного, екологічного стану й стратегування сталого розвитку. ФК 13. Здатність критично осмислювати проблеми природокористування, екологічної безпеки, якості життя населення, наслідки управлінських рішень з метою проєктування соціально-економічного розвитку територій в контексті сучасних управлінських процесів в Україні, європейських державах. ФК 14. Здатність застосовувати набуті знання і практичні навички для прийняття управлінських рішень з соціально-економічного розвитку конкретної території, у тому числі в умовах високого рівня невизначеності. ФК 15. Здатність застосовувати міждисциплінарні методи й підходи для планування соціального, економічного, природоохоронного, екологічного розвитку територій. ФК 16. Здатність аналізувати, моделювати процеси соціально-економічного розвитку територій та виявляти проблеми в організації геопростору та знаходження рішень щодо їх усунення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: ПРН 1. Знати, вміти аналізувати й використовувати у практичній діяльності базові поняття географії й територіального розвитку, а також світоглядних наук. ПРН 2. Знати й розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ. ПРН 3. Пояснювати особливості формування, функціонування та управління природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях їх територіальної організації. ПРН 4. Аналізувати інтегральний потенціал, його функціонально-компонентну структуру у формуванні соціально-економічного розвитку територій. ПРН 6. Вміти аналізувати й презентувати власну роботу, вміти працювати в команді. ПРН 8. Визначати особливості, процеси, історію, компоненти ландшафтної оболонки. ПРН 9. Застосовувати прикладні методи географічних досліджень природних і суспільних процесів соціально-економічного розвитку територій. ПРН 10. Знати та вміти аналізувати у просторово-часових вимірах компонентну й функціональну структури природних та соціально-економічних систем, їх збалансований розвиток(у контексті спеціалізації). ПРН 11. Вміти проводити діагностику соціально-економічної ситуації території, екологічної безпеки відповідно цілей сталого розвитку та можливостей їх

досягнення згідно своєї професійної діяльності, у тому числі в Україні. ПРН 15. Брати участь у розробленні програм та стратегій регіонального, місцевого розвитку. ПРН 16. Проводити фаховий моніторинг, оцінку ефективності політик, проєктів, стратегій, планів конкретних територій, здійснювати їх екологічну і соціально-економічну експертизу. ПРН 17. Оцінювати можливості та перспективи розвитку території у системі світового господарства й міжнародного співробітництва.

Soft skills. Освітній компонент «Навчальна комплексна природнича практика» розвиває гнучкі навички (soft skills), які є важливими для ефективної взаємодії, швидкої адаптації та особистісного зростання. У ході вивчення ОК забезпечується набуття здобувачами здатності до критичного мислення, керування інформацією, ефективної роботи в команді, вміння презентувати результати діяльності, спілкуватися із фахівцями різного рівня, дотримання норм толерантного співіснування в суспільстві. Формуються такі соціальні навички як вміння організовувати і проводити дослідження, планувати свій час та чітко визначати цілі дослідження, використовувати вторинну географічну інформацію, використовувати картографічні матеріали та дистанційні засоби візуалізації (Google Earth, ArcGIS), здатність до передбачення ризиків, виявлення соціальних та екологічних проблем.

Структура освітнього компонента

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
Підготовчий	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ознайомлення із напрямками дослідження природних компонентів під час проходження практики визначення об'єкту і предмету, формулювання мети і завдань, складання календарного плану проведення різного виду робіт; розподіл обов'язків між здобувачами. Вибір методів дослідження природних компонентів. Інструктаж з техніки безпеки. 2) Визначення порядку проведення рекогносціювальних досліджень, експедицій, стаціонарних спостережень. 3) Вивчення геологічної будови досліджуваної території. Виявлення умов залягання геологічних пластів і поширення різних видів гірських порід. Ознайомлення з роботою гірничого компаса в лабораторних умовах. Оцінка мінерально-ресурсного потенціалу територій, встановлення ймовірності прояву несприятливих геологічних процесів. Робота з картографічними матеріалами. 4) Дослідження загальних рис рельєфу досліджуваної території, аналіз прояву ендо- та екзогенних процесів, формування морфоструктур і морфоскульптур. Визначення впливу геоморфологічних умов території на прояв несприятливих явищ і процесів. 5) Ознайомлення із кліматичними умовами досліджуваної території. Виявлення прояву кліматотвірних чинників. Набуття навичок роботи з приладами для вимірювання метеорологічних параметрів. Ознайомлення з методикою вимірювання показників погоди за допомогою метеорологічних приладів. 6) Вивчення гідрологічних умов досліджуваної території. Ознайомленнями із методами проведення польових гідрологічних досліджень, визначення морфометричних параметрів, фізико-хімічних показників, гідробіологічних особливостей водних об'єктів різного типу. Оволодіння практичними навичками дослідження гідрологічного режиму водних об'єктів. Робота з приладами для гідрологічних вимірювань. 7) Набуття досвіду дослідження та опису гідрологічних процесів.

	<p>8) Ознайомлення з роботою гідрологічного посту (змістом, порядком і результатами виконуваних на ньому робіт).</p> <p>9) Вивчення ґрунтового покриву в межах досліджуваної території. Аналіз прояву ґрунтоутвірних чинників. Виявлення переважаючих ґрунтових процесів в межах району дослідження. Методика опису ґрунтового профілю. Набуття досвіду дослідження різних властивостей ґрунту.</p> <p>10) Вивчення біорізноманіття в межах досліджуваної території. Методика опису біоти та збору зразків для гербарію.</p> <p>11) Вивчення ландшафтів у межах досліджуваної території. Набуття досвіду проведення ландшафтного аналізу.</p> <p>12) Набуття досвіду ведення польових журналів.</p>
<p>Польовий</p>	<p>1) Експедиції до родовищ з видобутку глини та крейди з метою дослідження геологічних умов території та умов залягання осадових порід.</p> <p>2) Експедиція до родовища з видобутку базальтів «Базальтові стовпи» з метою дослідження умов залягання магматичних порід. Відбір зразків мінералів, гірських порід.</p> <p>3) Експедиції до місць поширення різних природних та антропогенних геоморфологічних форм. Дослідження низовинного рельєфу в межах Поліської низовини. Водно-льодовикові форми рельєфу. Дослідження рівнинного рельєфу у межах Волинської лесової височини. Прояв карсту. Рельєф річкових долин. Яри та балки. Кар'єри та канали міста Луцьку як прояв антропогенних форм рельєфу.</p> <p>4) Екскурсія на метеостанцію м. Луцька. Проведення стаціонарних метеорологічних спостережень. Маршрутні спостереження за прояв мікрокліматичних параметрів (температура, вологість, тиск, вітер, хмарність) у межах Луцька та прилеглих територій. Виявлення «островів тепла» та «зон прохолоди». Проведення стаціонарних метеорологічних спостережень.</p> <p>5) Експедиція до водних потоків і водойм у межах досліджуваної території.</p> <p>6) Проведення гідрологічних спостережень на р. Стир, Сапалаївка, промірні роботи, вимірювання швидкості течії, розрахунок витрат води і характеристик стоку. Визначення морфометричних параметрів ставків у межах гідрологічної пам'ятки природи «Теремнівські ставки», озера Озерце, ставка у с. Струмівка, Воротнівських ставків. Визначення фізичних і окремих хімічних властивостей води. Проведення гідробіологічних спостережень. Дослідження прояву ознак евтрофікації води. Оцінка стану водних об'єктів.</p> <p>7) Набуття досвіду щодо проведення на гідрологічному посту щоденних спостережень за рівнем, температурою води, станом водного об'єкту.</p> <p>8) Експедиція до різних ділянок досліджуваної території з метою обстеження ґрунтів різних типів: чорноземів неглибоких, лучно-чорноземних, дерново-підзолистих ґрунтів, торфовищ, болотних ґрунтів. Опис ґрунтів за ґрунтовим профілем в польових умовах. Аналіз послідовності залягання генетичних горизонтів. Виявлення типу та глибини залягання материнської породи. Визначення забарвлення, вологості, твердості, липкості, структури, гранулометричного складу, рН ґрунтів, потужності окремих</p>

	<p>горизонтів і профілю загалом у польових умовах. Відбір зразків ґрунту для камерального дослідження.</p> <p>9) Експедиція до ділянок з різною рослинністю з метою опису біорізноманіття. Визначення ярусності та оцінка стану рослинності в межах основного лісу с. Дачне. Дослідження лучної рослинності в межах заплави р. Стир. Опис природно-антропогенної рослинності в межах Центрального парку імені Лесі Українки. Відбір зразків рослинності для гербарію. Робота з визначниками та інтернет-додатками для визначення рослин.</p> <p>10) Експедиція до ділянок з різними ландшафтами: природними та антропогенними. Визначення чинників формування ландшафту. Виявлення морфологічних одиниць досліджуваних ландшафтів. Аналіз структури ландшафтів. Оцінка стану ландшафту.</p>
<p>Камеральний період</p>	<p>Завершальним етапом польових природничих досліджень є камеральний період, під час якого здійснюються такі види робіт :</p> <p>1) Обробка результатів геологічних та геоморфологічних досліджень. Характеристика геологічних умов, переважаючих гірських порід і мінералів у межах досліджуваної території. Лабораторна діагностика мінералів, гірських порід, скам'янілостей. Побудова профілів, карт, схем.</p> <p>2) Аналіз результатів мікрокліматичних спостережень. Характеристика мікрокліматичних умов на різних ділянках в межах досліджуваної території. Побудова графіків річного та добового ходу метеорологічних показників, таблиць, діаграм, карт.</p> <p>3) Узагальнення результатів гідрологічних спостережень. Опис гідрологічних умов у межах досліджуваної території. Проведення розрахунку витрат води та побудова поперечного профілю річки. Складання таблиць, побудова графіків.</p> <p>4) Обробка результатів ґрунтознавчих досліджень. Загальна характеристика ґрунтового покриву досліджуваної території. Побудова ґрунтового профілю. Висушування зразків ґрунту. Визначення природних властивостей ґрунтів у лабораторних умовах (сухий і мокрий метод гранулометричного аналізу, структурний аналіз, водостійкість ґрунтових агрегатів, рН водної витяжки ґрунту, волоємність і водопроникність ґрунту, забарвлення генетичних горизонтів, їх щільність, твердість, липкість і пластичність). Побудова схематичних ґрунтових профілів, карт.</p> <p>5) Аналіз результатів біогеографічних досліджень. Опис біорізноманіття досліджуваної території. Складання таблиць щодо ярусності рослинного покриву. Визначення видового складу, віку, висоти, життєвості флори. Оцінка стану рослинності. Підготовка зразків рослинності для складання гербарію. Опис тваринного світу досліджуваної території. Обробка фотоматеріалів.</p> <p>6) Узагальнення результатів ландшафтних досліджень. Оцінка стану ландшафтів за результатами польових спостережень. Обґрунтування проблем. Побудова ландшафтного профілю досліджуваної території.</p> <p>7) Оформлення щоденників практики і звітів.</p> <p>8) Підсумкова конференція, залік.</p>

Завдання для самостійного опрацювання полягає у виконанні звіту та презентації до нього. Звіт з практики повинен мати обсяг до 20–30 сторінок друкованого тексту на аркушах формату А 4, переплетених або поданих у файловій папці. У звітах мають бути

представлені такі структурні частини як титульна сторінка, оформлена за стандартними вимогами, зміст, вступ із обґрунтуванням структури роботи, основна частина, висновки, список використаних джерел.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Здобувачі освіти зобов'язані пройти навчальну практику, в повному обсязі та в обов'язковому порядку, дотримуватися термінів, що визначені для виконання усіх видів робіт. Своєчасно виконати практичні завдання та самостійну роботу. Участь у контрольному заході є обов'язковою.

Оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-Про-поточне-і-підсумк.оцінювання.pdf>).

Політика щодо академічної доброчесності. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перекладання Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів практичних та теоретичних завдань, передбачених силабусом навчальної практики.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань та набутих практичних навичок здобувачами освіти під час проходження навчальної практики здійснюється під час контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Усі практичні та теоретичні завдання під час проходження навчальної практики оцінюються сумарно в 100 балів. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом даної ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості за залік становить 100 балів.

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
Теоретична підготовка - знання предмету; - володіння матеріалом під час проведення польових робіт	5
Психолого-педагогічна майстерність - педагогічний такт; - комунікабельність; - емпатія; - здатність до компромісу.	5
Особистісні характеристики: - дисциплінованість під час проходження практики; - ініціативність; - самостійність; - професійна спрямованість; - інноваційність.	5
Оцінювання процесу проходження практики: - оцінка виконання та оформлення завдань за темами практичних робіт практики;	

- оцінка оформлення завдань для самостійної роботи; - оцінка за навчальний проєкт – дослідне завдання; - відвідування польових практичних занять.	40
Оцінювання звітної документації - звіт з навчальної комплексної природничої практики	20
Оцінювання допоміжної документації – презентація про проходження практики	10
Захист практики	15
Сума	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література

Основна література

1. Аверчев О. В., Сидякіна О. В. Грунтознавство: практикум. Херсон : Олді-плюс, 2021. 136 с. ISBN 978-966-289-433-2.
2. Ананьєва Т. В. Моніторинг довкілля. Херсон : Олді-плюс, 2022. 172 с.
3. Бережнюк М. Ф., Якубенко Б. Є., Чурилов А. М. Грунтознавство. К. : Ліра, 2024. 612 с.
4. Матковська С. І., Світельський М. М., Ішук О. В. Ландшафтознавство. Навчальний посібник. Одеса : Гельветика, 2021. 144 с. ISBN 978-966-289-464-6.
5. Савчук Р. І. Загальне землезнавство з основами краєзнавства: практикум. Суми. Університетська книга. 2023. 185 с.
6. Сидякіна О. В., Іванів М. О. Основи геології. Навчальний посібник. Херсон : Олді-плюс, 2021. 208 с.
7. Хільчевський В. К. Гідрохімічний словник. Київ : ДІА, 2022. 208 с.
8. Хільчевський В. К., Гребінь В. В., Манукало О. О. Гідрологічний словник. Київ : ДІА, 2022. 236 с.

Додаткова література

1. Фесюк В. О., Чижевська Л. Т., Полянський С. В., Мороз І. А., Познанська Ю. І. Озеро Кримне: природні особливості, сучасний гідроекологічний стан, заходи раціонального використання та охорони. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Одеса : Гельветика, 2024. Вип. 4 (4). С. 44–52. DOI : <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2024.4.04>
2. Фесюк В. О., Чижевська Л.Т., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є., Ковальчук С. І., Антипюк О. В., Гладков С. Д., Бованко С. О. Чинники формування якості води у штучних водоймах міста Луцька. *Věda a perspektivy*. 2023. № 11 (30). С. 331-347. DOI : [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-11\(30\)-331-347](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-11(30)-331-347).
3. Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., Полянський С. В. Методика дослідження мікроклімату з метою просторового планування міста Луцька. *Географічний часопис Волинського національного*

університету імені Лесі Українки. Одеса : Гельветика, 2023. № 1 (1). С. 49–58. DOI : <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2023.1.05>

4. Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є. Геоекологічні наслідки добування крейди (родовище Дачне). Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Одеса : Гельветика, 2025. Вип. 5 (5). С.188–197. DOI : <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2025.5.18>.

5. Alla Potapova, Taras Pohrebskyi, Gennadii Golub, Svitlana Hlushko. Analysis of the ecological condition of soil cover of Volyn Region (Analiza stanu ekologicznego pokrywy glebowej w ob-wodzie wołyńskim). *Acta Geographica Silesiana*. № 16/1 (45). Sosnowiec : Instytut Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląski, 2022. С. 13–17.

6. Potapova A. G. Main directions of modern geomorphological research by geographers of the western region in the 19th–20th centuries. *ScientificWorldJournal*. Issue № 31. Part 2. Svishtov, Bulgaria, 2025. S. 129–144. DOI: 10.30888/2663-5712.2025-31-02-029. <https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj31-02-029>.